

PRZEMYSŁAW KANTYKA
(Kielce-Lublin)

PROBLEM AUTORYTETU W KOŚCIELE W DIALOGU ANGLIKAŃSKO-RZYMSKOKATOLICKIM

Spotkanie w 1966 r. arcybiskupa Michaela Ramsey'a z papieżem Pawłem VI zaowocowało powstaniem wspólnej komisji przygotowawczej do spraw jedności, złożonej z przedstawicieli Rzymu i Canterbury¹. Praca przygotowawcza zakończyła się opublikowaniem w 1968 r. *Raportu z Malty*², a następnie utworzeniem w 1969 r. Międzynarodowej Komisji Anglikańsko-Rzymskokatolickiej (*Anglican – Roman Catholic International Commission – ARCIC*).

Raport z Malty określił zagadnienia problemowe, którymi powinna zająć się przyszła Komisja ARCIC. Są to: autorytet w Kościele, jedność i nieomylność Kościoła, autorytet nauczania, prymat piotrowy, nieomylność papieska, definicje mariologiczne³. Dla spełnienia tych celów postulowano powołanie dwu podkomisji, z których jedna zająć by się miała przeegzaminowaniem zagadnienia autorytetu, jego natury, sposobu wykonywania i implikacji⁴.

Zagadnienie autorytetu w Kościele stało się tematem dwu kolejnych deklaracji ARCIC: z Wenecji (*Authority in the Church I, Venice Statement 1976*)⁵ oraz z Windsoru (*Authority in the Church II, Windsor Statement 1981*)⁶. Wraz

¹ Komisję powoływała *Wspólna deklaracja papieża Pawła VI i arcybiskupa Canterbury* wydana w Rzymie 24 marca 1966 r. Tekst angielski: *The Common Declaration by the Pope Paul VI and the Archbishop of Canterbury*, w: *Growth in Agreement. Reports and Agreed Statements of Ecumenical Conversations on a World Level*, red. H. MAYER, L. VISHER, New York - Geneva 1984, 125-126.

² *The Malta Report. Report of the Anglican-Roman Catholic Preparatory Commission*, 1968, w: *Growth in Agreement* 120-125.

³ *Raport z Malty* 20.

⁴ Tamże 22.

⁵ *Authority in the Church. A Statement on the Question of Authority, its Nature, Exercise and Implications Agreed by the Anglican – Roman Catholic International Commission*, London 1976. Przekład polski ŻM 27(1977)6, 102-112; BE 7(1978)27, 47-63. Dalej określany również jako *Dokument wenecki*.

⁶ *Authority in the Church II. The Windsor Statement*, w: *Growth in Agreement* 106-118. Dalej dokument ten określany również jako *Dokument z Windsoru*.

z opublikowaniem drugiego dokumentu Komisja wydała również *Wyjaśnienia (Elucidation)* do *Dokumentu weneckiego*⁷. Wszystkie dokumenty pierwszej fazy dialogu wraz z wyjaśnieniami do nich znalazły się w *Raporcie końcowym (The Final Report)*⁸ z 1981 r. Rok 1999 przyniósł od dawna oczekiwaną kolejną deklarację nt. autorytetu w Kościele zatytułowaną *Dar autorytetu (Gift of Authority. Authority in the Church III)*⁹.

Wśród złożonej problematyki autorytetu w Kościele omawianej w przywołanych wyżej dokumentach wyraźnie zarysowuje się zagadnienie prymatu, w tym szczególnie prymatu biskupa Rzymu. Oprócz omówienia aktualnie znanych form wykonywania prymatu w obu Kościołach oraz próby uzgodnienia wspólnego sposobu rozumienia prymatu uniwersalnego w perspektywie pojednania Kościołów, dokumenty podejmują głęboką analizę tzw. tekstów Piotrowych Nowego Testamentu.

Niniejsze krótkie opracowanie ograniczy się do omówienia uzgodnień dotyczących sposobu rozumienia funkcji i form sprawowania prymatu w Kościele ze szczególnym uwzględnieniem podstaw uzgodnień nt. prymatu, zawartych w *Dokumencie weneckim*, które znalazły potwierdzenie i rozwinięcie w najnowszym dokumencie ARCIC *Dar autorytetu*. Wąskie ramy niniejszego opracowania nie pozwalają na analizę problemów szczegółowych, którym poświęcony został *Dokument z Windsoru*¹⁰.

1. Pojęcie prymatu

Prymat oznacza pierwszeństwo jakiejś stolicy biskupiej przed innymi stolicami danego regionu. W rozwoju historycznym, biskup będący *pierwszym* (gr. *protos*, łac. *primus*) określany był – w zależności od zajmowanego stopnia w organizacji administracyjnej Kościoła – mianem metropolity lub patriarchy. Szczególną jednak powagą przysługującego im prymatu cieszyli się patriarchowie¹¹.

⁷ *Authority in the Church I. Elucidation*, w: *Growth in Agreement* 99-105. *Wyjaśnienia (Elucidation)* zostały też dodane do innych dokumentów składających się na *Raport Kończący*. W niniejszym opracowaniu tytuł *Wyjaśnienia* odnosił się będzie wyłącznie do wyjaśnień do *Dokumentu weneckiego*.

⁸ *Anglican – Roman Catholic International Commission, The Final Report, Windsor 1981*, London 1982. Bogatą bibliografię na temat pierwszej fazy dialogu, zakończonej opublikowaniem *Raportu Kończącego*, podaje S. NAPIÓRKOWSKI, w: TENŻE, S. KOZA, P. JASKÓŁA, *Na drogach do jedności*, Lublin 1983, 24-35.

⁹ *Gift of Authority. Authority in the Church III. An Agreed Statement by the Anglican-Roman Catholic International Commission*, London 1999. Dalej: *Dar autorytetu*.

¹⁰ Te szczegółowe kwestie, wymienione w zakończeniu *Dokumentu weneckiego* (24) to: (a) interpretacja tzw. tekstów piotrowych NT; (b) wyprowadzanie prerogatyw papieża w oparciu o *ius divinum*; (c) zakres i rozumienie nieomylności nauczania papieskiego; (d) pojęcie „bezpośredniej władzy jurysdykcyjnej” papieża. W całości poświęcony im został *Dokument z Windsoru*.

¹¹ Dokument wenecki nie posłużył się historycznymi określeniami *metropolita* i *patriarcha*. Jak zaznaczono w *Wyjaśnieniach* (7), używane przez Komisję ogólne określenie: „biskupi posiadający szczególną odpowiedzialność nadzoru w swoich regionach” („bishops with a special re-

W Kościele rzymskim określenie *prymas* utrwaliło się w stosunku do biskupa historycznie zwierzchniej stolicy biskupiej danego państwa. Wraz ze wzrostem znaczenia krajowych Konferencji Episkopatu oraz ich obieralnych przewodniczących tytuł *prymasa* przybiera coraz bardziej znaczenie wyłącznie honorowe. Natomiast ta funkcja *prymasa*, która polegała na przewodniczeniu Kościołowi krajowemu, przejęta zostaje przez Konferencję Episkopatu krajowego czy regionalnego. Na znaczeniu zyskuje funkcja przewodniczącego Konferencji¹². Tytułarny *prymas* czy sprawujący funkcję pierwszeństwa Przewodniczący Konferencji Episkopatu podlega władzy zwyczajnej biskupa rzymskiego¹³. Ze swej natury prymacjalnymi są urzędy metropolitów i patriarchów Wschodnich Kościołów katolickich¹⁴.

We Wspólnocie Anglikańskiej tytuł i zarazem funkcja *prymasa* związane są z biskupem diecezji będącej stolicą danej prowincji kościelnej. Każda więc prowincja anglikańska, ciesząca się dużym stopniem niezależności, ma swojego *prymasa*, który jest najwyższym zwierzchnikiem prowincji i nie podlega żadnej wyższej władzy jurysdykcyjnej. Zwierzchnicy prowincji anglikańskich tworzą Konferencję Prymasów¹⁵, która jest jednak jedynie ciałem konsultacyjnym, a nie zwierzchnim Wspólnoty Anglikańskiej. Prymas Anglii, arcybiskup Canterbury, wypełnia posługiwanie prymatu wobec całej Wspólnoty Anglikańskiej¹⁶.

Pojęcie prymatu, szczególnie w kontekście dialogów ekumenicznych, kojarzone jest najczęściej z prymatem stolicy rzymskiej nad wszystkimi innymi stolicami biskupimi, a więc tym samym nad całym Kościołem rzymskokatolickim. Na oznaczenie prymatu biskupa Rzymu używane są najczęściej określenia: prymat rzymski, prymat uniwersalny, prymat powszechny czy prymat papieski.

2. Prymat lokalny i uniwersalny

Jeżeli przy omawianiu zagadnień związanych z prymatem dokumenty AR-CIC nie precyzują, czy chodzi o prymat uniwersalny, czy o prymat lokalny, nale-

sponsibility of oversight in their regions”) odnosi się tak do historycznych określeń biskupów piastujących prymat, jak i do współczesnych form prymatu występujących w obu naszych Kościołach. Mowa tu o wybieralnych przewodniczących Konferencji Episkopatu w Kościele rzymskokatolickim oraz o obieralnych prymasach w niektórych prowincjach Wspólnoty Anglikańskiej.

¹² Por. T. PAWLUK, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. 2: *Lud Boży, jego nauczanie i uświęcanie*, Olsztyn 1986, 208.

¹³ Kan. 333: „Na mocy swego urzędu, Biskup rzymski nie tylko posiada władzę nad całym Kościołem, lecz również otrzymuje nad wszystkimi Kościołami partykularnymi oraz ich zespołami naczelną władzę zwyczajną, przez którą zostaje jednocześnie potwierdzona i umocniona władza własna, zwyczajna i bezpośrednia, jaką posiadają biskupi w Kościołach partykularnych powierzonych ich pieczy”. *Codex iuris canonici. Kodeks prawa kanonicznego*, Poznań 1984, 157.

¹⁴ *Dar autorytetu* 45.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże.

ży sądzić, że chodzi o kwestie wspólne dla funkcjonowania obu rodzajów prymatu. Jest to tym bardziej usprawiedliwione, że dokumenty dialogu katolicko-anglikańskiego, poczynawszy od *Dokumentu weneckiego*, umieszczają zagadnienie prymatu w szerszym kontekście pasterskiej troski biskupów o Kościoły – *episkope*.

a) Prymat lokalny

We wczesnej historii Kościoła, gdy kształtował się jego układ administracyjny, w sposób naturalny opierano się na strukturze administracyjnej Cesarstwa Rzymskiego. Była to tzw. *zasada akomodacji*¹⁷. Znaczenia nabierać zaczęły stolice biskupie związane z większymi ośrodkami miejskimi¹⁸. Biskupi tych stolic stopniowo przyjęli zadanie nadzoru nad innymi biskupami regionu. *Protos*, pierwszy spośród biskupów, nie rządził w diecezjach podległych biskupom swego regionu, lecz podejmował swe zadania we współodpowiedzialności z biskupami regionu. Każdy bowiem biskup wraz ze święceniami biskupimi otrzymuje odpowiedzialność za swoją diecezję oraz współodpowiedzialność za inne Kościoły¹⁹.

Celem dociekań teologów *Międzynarodowej Komisji Anglikańsko-Rzymskokatolickiej* nie było jedynie zbadanie w wypracowanych dokumentach danych historycznych, lecz stwierdzenie, na czym obecnie ma polegać rola *protosa*. Według *Dokumentu weneckiego* jego zadaniem jest troska o wypełnienie woli Chrystusa: „Ojcze Święty, zachowaj ich w Twoim imieniu, które Mi dałeś, aby tak jak My stanowili jedno. [...] aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał”²⁰. Dlatego „pierwszy z biskupów” (*protos*, prymas) ma obowiązek wspomagać biskupów swojego regionu w głoszeniu prawdziwej nauki, umacnianiu świętości życia i jedności braterskiej oraz w wypełnianiu misji Kościoła wobec świata²¹. Nie posiada jednak możliwości bezpośredniego decydowania o sprawach innych Kościołów czy zastępowania poszczególnych biskupów w ich odpowiedzialności²². Prymas, o ile to konieczne, powinien zwrócić uwagę miejscowego biskupa na zauważone przez siebie zagrożenie w życiu czy misji jego Kościoła i zaofiarować swoją pomoc²³.

¹⁷ Por. F. DVORNIK, *Bizancjum a prymat Rzymu*, Warszawa 1985, 21.

¹⁸ Kanon IX Synodu w Antiochii (341 r.) stanowił: „Biskupi każdej prowincji powinni pamiętać o tym, że ten biskup, który sprawuje władzę zwierzchnią w stolicy (*metropolis*), ma mieć pieczę nad całą prowincją z tego względu, że wszyscy, którzy mają do załatwienia jakieś sprawy, zewsząd spieszą do stolicy. Dlatego to postanowiono, by on także zajmował przodujące stanowisko, a pozostali biskupi nie mogli bez niego niczego ważnego przedsięwziąć, jak tego wymaga od dawna obowiązujący kanon Ojców”. Cyt. za: DVORNIK, dz. cyt. 24.

¹⁹ *Dokument wenecki* 10.

²⁰ J 17,11.21.

²¹ *Dokument wenecki* 11.

²² Tamże 21.

²³ Tamże 11.

b) Prymat uniwersalny

Zagadnienie prymatu uniwersalnego umieszczone jest w dokumentach ARCIC w kontekście instytucji prymatu lokalnego. Choć nie nazwana wprost, ponownie przywołana jest *zasada akomodacji*. W wyniku historycznego rozwoju stolica rzymska nabrała szczególnego znaczenia. Jej prominentność nie wynika jednakże tylko z historycznej roli Rzymu, lecz związana jest ze śmiercią w tym mieście apostołów Piotra i Pawła²⁴. W oparciu o ten historyczny argument *Dokument wenecki* przyznaje potrzebę odgrywania przez stolicę rzymską pryncypialnej roli w sprawach odnoszących się do całego Kościoła²⁵. Stolica ta bowiem jako jedyna sprawowała i sprawuje nadal prymat powszechny. Toteż, stwierdza *Dokument wenecki*, wydaje się rzeczą właściwą, aby właśnie ta stolica sprawowała prymat powszechny, gdy w przyszłości dojdzie do zjednoczenia²⁶. Zarówno świadectwo męczeństwa apostołów Piotra i Pawła oraz nieprzerwane sprawowanie przez stolicę rzymską pasterskiej troski o Kościoły (*episkope*) w wymiarze uniwersalnym, w sposób wyjątkowy predysponuje ją do utrzymania funkcji prymatu powszechnego²⁷. Ten sam argument przytaczany jest przez późniejszy *Dokument z Windsoru*²⁸.

Oprócz argumentu historycznego ważniejszy jednak wydaje się wyeksponowany w *Wyjaśnieniach* argument doktrynalny: jest wolą Bożą, ażeby jedność wspólnoty chrześcijańskiej wyrażała się również w widzialnej postaci. Utrzymanie widzialnej jedności Kościoła zawiera w sobie potrzebę istnienia prymatu uniwersalnego²⁹. Wydaje się, że umieszczenie takiego zapisu we wspólnej deklaracji teologów katolickich i anglikańskich można uznać za otwierające drogę do uznania przez anglikanów prymatu papieskiego.

Pozostaje do wyjaśnienia kwestia, jakie rozumienie prymatu byłoby do zaakceptowania przez anglikanów i jednocześnie możliwe do przyjęcia przez katolików. *Dokument wenecki* relacjonuje w skrócie naukę Soborów Watykańskiego I i Watykańskiego II, starając się jednocześnie oddzielić naukę soborową od narosłych przez wieki uprzedzeń, dotyczących nie tyle samej teologii, co praktyki sprawowania prymatu przez papieża³⁰. Rozróżnienie to wydaje się

²⁴ Tamże 12.

²⁵ Tamże 23.

²⁶ Tamże.

²⁷ *Wyjaśnienia* 8.

²⁸ *Dokument z Windsoru* 6.

²⁹ *Wyjaśnienia* 8. Szerzej kwestię tę omawia *Dokument z Windsoru* (10-15) w powiązaniu z kwestią wyprowadzania istnienia prymatu rzymskiego *de iure divino*.

³⁰ *Dokument wenecki* (12) wymienia źródła uprzedzeń do prymatu rzymskiego: „Sometimes functions assumed by the see of Rome were not necessarily linked to the primacy: sometimes the conduct of the occupant of this see has been unworthy of his office: sometimes the image of this office has been obscured by interpretations placed upon it: and sometimes external pressures have made its proper exercise almost impossible”.

bardzo istotne. Historyczne bowiem kontrowersje powstawały nie tyle na bazie doktrynalnej, ile na gruncie sposobu jej interpretacji, a co za tym idzie – na gruncie praktyki sprawowania prymatu przez biskupów Rzymu. Również istniejące w przeszłości relacje pomiędzy obu Kościołami – zaznacza *Dokument z Windsoru* – nie zachęcały teologów anglikańskich do refleksji nad pozytywnymi aspektami prymatu rzymskiego i jego znaczenia dla Kościoła powszechnego. Niemniej, obecnie niektórzy z nich przyznają, że w zmienionych okolicznościach możliwym było by uznanie przez Wspólnotę Anglikańską rozwoju rozumienia prymatu rzymskiego jako daru Opatrzności³¹.

Sobór Watykański I określił funkcję biskupa Rzymu jako posługę na rzecz jedności całego Kościoła³². Nie wynika z niej pomniejszanie autorytetu biskupów w ich własnych diecezjach – przeciwnie, umacnianie ich w posłudze nadzoru nad powierzonymi im Kościołami. Sobór Watykański II umieścił tę posługę w szerszym kontekście współodpowiedzialności wszystkich biskupów³³. W tak skrótowym i pobieżnym ujęciu soborowej nauki o prymacie w dokumentach ARCIC widać wielką ostrożność w podejściu do zagadnienia. Ważne, szczególnie z punktu widzenia anglikanów, wydaje się zawarte w dokumencie stwierdzenie, że komunია z biskupem Rzymu nie oznacza takiego poddania się jego autorytetowi, które pociągało by za sobą konieczność rezygnacji z indywidualnych cech Kościołów lokalnych³⁴. *Dokument z Windsoru* idzie dalej w podkreśleniu samodzielności biskupów w ich własnych diecezjach stwierdzając, że wykonujący prymat uniwersalny nie jest źródłem autorytetu biskupa diecezjalnego ani też jego autorytet nie podważa autorytetu metropolity czy biskupa diecezjalnego³⁵. Właściwe rozumienie prymatu wskazuje na rolę biskupa Rzymu, którą jest nadzór dla umacniania i strzeżenia wierności wszystkich Kościołów Chrystusowi i sobie nawzajem. Powtórzone tu zostaje stwierdzenie *Dokumentu weneckiego*, że łączność z biskupem Rzymu ma za zadanie zabezpieczenie katolickości każdego lokalnego Kościoła i jest znakiem jedności wszystkich Kościołów³⁶.

Należąca do istoty urzędu prymatu powszechnego troska o trwanie wszystkich Kościołów w wierności Chrystusowi wyrażała się i wyraża w akceptacji przez stolicę rzymską decyzji synodalnych dotyczących spraw o szczególnym i ponadregionalnym znaczeniu. *Dokument wenecki* powołuje się tu na argument

³¹ *Dokument z Windsoru* 13. Stwierdzenie to w widoczny sposób różni się od częściej dotychczas eksponowanych postulatów „oczyszczenia” prymatu rzymskiego z tych form jego rozumienia i sprawowania, których nie znało pierwsze tysiąclecie chrześcijaństwa. Również w przyszłości działaniu Ducha Świętego poddane będą formy realizowania się *episkope* w Kościele: „The way *episcopate* is realized concretely in ecclesial life [...] will depend upon contingent historical factors and upon development under the guidance of the Holy Spirit” (*Wyjaśnienia* 8).

³² Konstytucja *Pastor Aeternus*, DS 3060. BF II, 52.

³³ Konstytucja *Lumen Gentium* 18-19.22-27; Dekret *Christus Dominus* 4.

³⁴ *Dokument wenecki* 12.

³⁵ *Dokument z Windsoru* 19.

³⁶ *Dokument wenecki* 12.

historyczny stwierdzając, że w pierwszych wiekach Kościoły lokalne szukały oparcia i aprobaty ze strony Kościoła Rzymu, a przyjęcie przez Rzym orzeczeń synodalnych traktowane było jako niezbędne dla ich kanoniczności. Ponadto, biskup Rzymu interweniował w wypadku, gdy powstały kontrowersje w sprawach wiary. Czynił to nie tylko w odpowiedzi na apelację któregoś z Kościołów lokalnych, lecz również z własnej inicjatywy³⁷. Na poparcie argumentu historycznego dokument *Dar autorytetu* przytacza przykład sprawowania prymatu przez papieża Leona, który przyczynił się do prac Soboru Chalcedońskiego oraz papieża Grzegorza Wielkiego, który wspierał Augustyna z Canterbury w zakładaniu Kościoła w Anglii³⁸.

Sprawowanie prymatu osadzone jest w kontekście kolegialnej odpowiedzialności wszystkich biskupów³⁹. Jeżeli sprawujący prymat zabiera głos w imieniu całego Kościoła, czyni to po zasięgnięciu opinii swych braci w biskupstwie⁴⁰. Choć nie ma w tym miejscu *Dokumentu weneckiego* wprost mowy o prymacie biskupa Rzymu, widać tu wyraźne nawiązanie do orzeczenia konstytucji *Pastor Aeternus* Soboru Watykańskiego I o nauczaniu papieża *ex cathedra*⁴¹. Podejmuje ten wątek dokument *Dar autorytetu*, wskazując tym razem wprost na biskupa Rzymu. On to wypełnia szczególną posługę na rzecz prawdy, co należy do sprawowanego przezeń prymatu uniwersalnego⁴². Jednak orzeczenia sprawującego prymat są tylko jednym ze sposobów, dzięki którym Duch Święty utrzymuje lud Boży w wierności prawdzie Ewangelii. *Dokumentu wenecki* zaznacza, że komplementarną do nich częścią pasterskiej troski o Kościoły – *episkope* – jest koncyliarność. Dla dobra *koinonii* całego Kościoła konieczne jest zachowanie równowagi pomiędzy autorytetem prymacjalnym a koncyliarnym. Historia wykazała, że przeakcentowanie jednego z tych elementów w sytuacji oddzielenia Kościołów doprowadzało do poważnej nierównowagi⁴³. W dokumencie *Dar autorytetu* znalazło się stwierdzenie o jednakowej wadze uroczystych orzeczeń wydawanych *ex cathedra* przez biskupów Rzymu oraz orzeczeń Soborów Ekumenicznych. Ich gwarantem w równym stopniu jest Duch Święty⁴⁴.

³⁷ Tamże 17.

³⁸ *Dar autorytetu* 46.

³⁹ Akcentują to *Dokument wenecki* (21) i *Dokument z Windsoru* (19).

⁴⁰ „The bishops are collectively responsible for defending and interpreting the apostolic faith. The primacy accorded to a bishop implies that, after consulting his fellow bishops, he may speak in their name and express their mind” (*Dokument wenecki*, 20). *Dokument z Windsoru* (19) zaznacza, że konsultowanie innych biskupów nie ogranicza odpowiedzialności sprawującego prymat uniwersalny w działaniu i wypowiedzaniu się w imieniu całego Kościoła: „This in no way reduces his own responsibility on occasion to speak and act for the whole Church”.

⁴¹ DS 3073-3074; BF II, 61.

⁴² *Dar autorytetu* 47.

⁴³ *Dokument wenecki* 22.

⁴⁴ „This form of authoritative teaching has no stronger guarantee from the Spirit than have the solemn definitions of ecumenical councils” (*Dar autorytetu* 47).

especially the primacy of the Bishop of Rome, was one of the crucial problems in Anglican-Roman Catholic relations during the last five centuries.

The mentioned ARCIC documents place the question of primacy in the wider context of the ministry of oversight (*episcopo*). This *episcopo* is expressed in both primatial and conciliar ways, as on the local as on the universal level. Rightly understood primatial authority is balanced by various forms of conciliar one.

As the result of historical development, the Roman see came to the unique position in the Christian world. The see of the successors of Peter and Paul always claimed and still claims the universal primacy. The ARCIC in its documents made efforts to clarify what forms of exercising the primacy would be acceptable by both Anglicans and Roman Catholics. The answers in their positive side overpass all the previous expectations. The Commission agrees that the universal primacy belongs to the will of God and as such it has the special role to play in the Christendom. What more, Anglicans are ready to accept that office to be held by the Bishop of Rome. Yet, the universal primacy must be balanced by the conciliar form of authority in the Church. The universal Primate could, in certain situations, speak for the whole Church. Fulfilling his ministry of teaching he could pronounce the statements bounding all Christians while being faithful to the Gospel and after having consulted his brothers bishops.

The latest ARCIC document *The Gift of Authority* describes primatial authority as „the gift to be shared”. Even before reaching the full ecclesial communion by our two Churches – states the document – the gift of the universal primacy of the Bishop of Rome could be offered and accepted for the good of *koinonia* of the whole Church. The service of the primatial office, perceived in the context of conciliarity, could be helpful for upholding the legitimate diversity and promotion of the common good.